

Nr 51.

Av herr **Winberg**, om *Sveriges utträde ur Nationernas Förbund*
m. m.

Vid fjolårets riksdag frambar undertecknad en motion, vari påyrkades en utredning av frågan om Sveriges snarast möjligen utträde ur Nationernas Förbund. Anledningen till, att själva klämman innehöll ett dylikt yrkande, var närmast att söka däri, att jag avsåg motionens behandlande av tillfälligt utskott. Som bekant var emellertid kammarens majoritet av den mening, att en dylik motion borde remitteras till konstitutionsutskottet, och som motionstiden till detta utskott redan var utgången, kunde motionen ifråga icke remitteras och förty icke heller komma under riksdagens behandling.

Då jag fortfarande anser, att den motiveringen, vilken förebragtes i här omnämnda motion vid fjolårets riksdag, allt fortfarande har sin fulla giltighet, skulle det kanske ha varit tillräckligt att ånyo framlägga densamma i oförändrat skick. Under det år, som sedan dess gått, har emellertid så många nya moment framkommit, vilka i hög grad ytterligare stärka den uppfattning, som kom till synes i fjolårets motion, att det skulle vara orätt att icke i största möjliga grad ge en sammanfattning av dessa.

Huvudskälen för min kritik av Sveriges kvarstående i Nationernas Förbund äro alltjämt följande: Denna organisation har genom sina egna gärningar avslöjat sin fullständiga oförmåga att ens i ringaste mån förverkliga sina föreburna syftemål. För varje dag framstår den allt klarare som det krassa redskapet för den genom våldsfrederna i Versailles och Saint-Germain segrande entente-imperialismen. Som ett tomt, numera ej ens effektivt kulisspel visa sig ansatserna ej blott att ordna de mellanfolkliga förhållandena och »de små nationaliteternas rätt», utan även att inom folken förbättra det dagligen växande och sig förvärrande nödläget exempelvis genom utökande av arbetareskydd och »demokratisk, lagbunden frihet». Tvärtom ha på bägge dessa områden genom Nationernas Förbunds direkta åtgöranden sagda nödläge ytterligare vuxit ut över alla förut tänkbara gränser. Särskilt pregnanta bevis härför utgöra det fullständiga fiaskot i Korfufrågan samt rättslöshetens och våldets öppna triumf i Ruhrfrågan, oavsett så be-

tydelsefulla fakta som t. ex. normalarbetsdagens reella spolierande med eller utan formella lagändringar i en massa länder, alltsammans typiska karaktäristika för det nu tilländalupna året 1923. I allt detta äro obestriddigen samtliga till Nationernas Förbund anslutna stater såväl juridiskt som moraliskt meddelaktiga. Ingen av dem kan svära sig fri därifrån. Ingen av dem kan i framtiden undgå att även för sin egen del bära ej blott ansvaret därför, utan även de direkta faktiska följderna därav.

Nationernas Förbunds politik är den direkta frukten av våldsfrederna i Versailles och Saint-Germain, dessa brutala avsteg från allt vad humanitet och humanism heter. Härmed har även utopien om ett kapitalistiskt »återuppbyggningsarbete» söndersmulats till intet. Det är obestridligt, att Nationernas Förbund verkligen har ärligt åsyftat ett sådant — obestridligt av den enkla orsaken, att detta låg i dess eget mest centrala livsintresse. Utan en sådan »återhämtning» är solklart varje spår av förnuftig förutsättning för ett kapitalistiskt Nationernas Förbund redan på förhand uteslutet. Men det är lika obestridligt, att det nuvarande Nationernas Förbund faktiskt icke har vidtagit eller ens har *kunnat* vidtaga en enda åtgärd, som icke direkt motverkat och omöjliggjort varje som helst slags sådan »återhämtning». Sällan har »historiens tragik» framstått för oss i så genomträngande dager som i detta hänseende. Sällan om ens någonsin har den kapitalistiska samhällsanarkien så obarmhärtigt avslöjat sitt eget innersta väsende, sina hopplöst självmotsägande och självupplösande inre krafter.

Låt oss hålla oss till realiteterna. Vid ett kapitalistiskt »återuppbyggande» skulle man till en tid ha kunnat bortse från Ryssland, det är sant. Landet är visserligen ofantligt stort, folket ofantligt talrikt, naturtillgångarna ofantligt rika. Men landet ligger avsides, folket har genom tsarismens förtryck varit mycket efterblivet, och kommunikationerna ha hittills varit undermåliga. Även ett starkt kommunistiskt Ryssland hade till en tid kunnat hållas i schack av en stark internationell imperialistisk koncern, därom råder intet tvivel. Man hade — om än med oerhört mycket större svårighet — kunnat till en tid till och med bortse från U. S. A., ifall de europeiska segerstaterna kunnat frigöra sig från sina amerikanska krigsskulder och helt inrikta sig på en koncentrerings av alla den *europeiska* kapitalismens krafter. Men att bortse från *Centraleuropa*, från världens i kommunikationshänseende mest centrala länder, från några av dess intelligentaste och kulturellt mest framåtskridna folk på omkring 100 miljoner människor, från en stor del av dess rikaste och bäst bearbetade naturliga produktionskällor, detta var den kompletta dårskapen. Och icke nog därmed: man nedlägger den ytterligaste kraft, tid, ansträngning på att söndersmula och lamslå just dessa produktionskrafter, vilka voro absolut nödvändiga för det åsyftade »återuppbyggnadsarbetet», ja, vilka voro den första och oundgängligaste förutsättningen för detsamma. Redan omedelbart efter skottet i Serajevo, en månad före tyska arméns infall i Belgien, telegraferar ryske ambassadören

i Paris Isvolskij icke en, utan upprepade gånger till utrikesministeriet i Petrograd de förbundna (franska och engelska) regeringarnas energiska vilja och föresats, att »det tyska riket skall *förintas*!» Tanken kommer igen gång på gång: »Tysklands framtida uppdelning»... »förintande av Tysklands politiska och ekonomiska kraft»... o. s. v. Det betonas, att detta är »*nödvändigt*» med hänsyn till Englands, den tyska imperialismens jättekonkurrens, deltagande i det tillämnade kriget. Vad som nu skett och sker, är alltså något av ententen sedan årtionden tillbaka orubbligt beslutat och med järnhård energi fullföljt, likaväl som Tyskland å sin sida drev en liknande imperialistisk politik. Och märk väl: ententen heter nu Nationernas Förbund. De små stater, som efter kriget anslutit sig till denna organisation, ha antingen med ekonomiskt våld tvingats eller ock med »demokratiska» illusioner lockats och tubbats därtill. Nationernas Förbund är *identiskt* med den järnhårda makt, som konsekvent genomfört »Tysklands *förintande*» — och som sedan — arbetar med händer och fötter på att »återuppbygga» världen, vilket utan Tyskland är en omöjlighet.

Man har lyckats i grund. Och *därför* misslyckas man nu i grund. Kärnan i Nationernas Förbund, d. v. s. i ententen, Frankrike och England, ser vid början av år 1924 sina penningvärden dala med svindlande fart — fransen vacklar redan omkring 18 öre —, sin produktion förlamas, sina reparationsarbeten ligga nere, sin arbetslöshet stiga i kapp med nationalskulden, sina nationalinkomster sjunka till hissnande djup. Sista utsikten är rov och åter nya rov, »rätten» har blivit en saga, våldet är enda rätt. Medan en Sven Hedin och en Albert Engström slå alla Sveriges goda borgare med skräck och raseri genom att ärligt skildra Rysslands framsteg vid årsskiftet 1923—1924, ger den ivriga ententevännen fru Elin Wägner kort tid förut ut sin hopplost förtvivlade »*verklighetsskildring*» i boken om »Ruhr och Seine», en icke mindre ärlig reseskildring av ett opartiskt åsyna vittne.

När tillståndet faktiskt är sådant i segerstaterna själva, undrar ingen över, att det är oerhört mycket värre i de centraleuropeiska stater, vilka utgöra ententens direkta utsagningsobjekt, det vill säga de direkta offren för den av Nationernas Förbund förda politiken. Den nationella sönderstyckning, som jag i min fjolårsmotion skildrade, har ytterligare utökats nu fram emot början av 1924, paralyserar produktionskrafterna och omöjliggör varje ekonomisk och kulturell utveckling. Att här tala om »återhämtning» är bitteraste hän och står i skriande motsats till den faktiska verkligheten. Alltjämt sucka liksom för ett år sedan nationella minoriteter av hela eller halva svenska befolkningens storlek under olika främmande, ofta lägre stående och mindre framåtskridna nationers ok, oavsett detta enda stora himmelskriande faktum, att från det tyska moderlandet med våld och mot egen klart uttalad vilja lösryckts 6 miljoner tyskar, vilka tvingats att utgöra den på grund av ekonomisk impotens ihjälsvältande republiken Österrike. Precis lika många tyskar försmäktade som Frankrikes slavar under de mest upp-

rörande och ohyggliga förhållanden i de ockuperade områdena. Ytterligare 1 miljon tyskar hållas med våld isärsprängda i Frankrikes båda små vasallstater Danzig och Saarområdet, över 4 miljoner hållas rättslösa under Tjeckoslovakiets och Italiens och troligen minst lika många (exakt statistik saknas) under Polens ok. Alltså summa minst 21 miljoner tyskar eller omkring 4 gånger hela Sveriges befolkning, vilka alldeles utanför det nuvarande moderlandets med våld konstgjorda kartnationsgränser berövas varje förmåga att delta i det nationella produktionsarbetet, varje kulturell framstegsförmåga och — varje möjlighet att förverkliga det »återuppbyggnadsarbete», som Nationernas Förbund fraserar om och någon gång även av själviska skäl ärligt åsyftar! Inför dessa siffror blekna nästan de övriga antalen förtryckta lösryckta nationsskärvor till relativa småtal: 3 miljoner ungrare fördelade på Tjeckoslovakien, Rumänien och Jugoslavien, 3 miljoner turkar trälade under Grekland och minst 8 miljoner ryssar och ukrainare uppdelade på Polen och Rumänien.

Man har sålunda lyckats i sina planer att förinta Tyskland. Men samtidigt har man som sagt lyckats med någonting annat, som *icke* åsyftades: att förinta sin egen produktion, hela Europas produktion, ja hela den kapitalistiska världens produktion. »Tyskland måste förintas». Man har lyckats. Tysklands kvinnor och barn förintas i miljoner. Och än mer, såsom den officiella tyska läkarerapport skriver, vilken i min förra motion citerades: »detta är icke blott en fara för den tyska framtiden, utan för hela den vita rasen, ty det är väl knappast möjligt för grannfolken att i framtiden isolera sig från Tyskland». De ohyggliga siffror och data, som jag då i det sammanhanget offentliggjorde, äro för länge sedan föråldrade och på ett rent av fasaväckande sätt distanserade. Se här några alldeles färska och absolut tillförlitliga detaljer, vilka nästan uteslutande stödja sig på officiella siffror och i övrigt på de mest trovärdiga åsyna vittnens intyg i december månad 1923:

Vid årsskiftet 1923—24 funnos i Tyskland 3 miljoner arbetslösa, därav endast i Berlin 300,000. Reallönerna för de ännu arbetande ha minskats till en fjärdedel, i vissa fall en sjättedel av de före kriget utbetalade — redan då ofta otillräckliga — lönerna. Priserna äro oerhört stegrade, mat och kläder nu betydligt dyrare än i Sverige, där dock som bekant tillståndet ofta är olidligt för proletariatet. Berlins konsumtion av fläsk och nötkött har i jämförelse med år 1913 minskat till hälften, hästkött däremot ökat med 17 procent, hundkött med 282 procent. Det påpekas, att procentuellt lider i Tyskland större lager av befolkningen av denna hungerkatastrof än i Ryssland efter missväxten 1922. Även den forna medelklassen, ja, småkapitalisterna proletariseras hastigt. Bönderna gå samma väg, enär den stora arbetarebefolkningen icke längre kan köpa deras produkter. På sina håll måste halva befolkningen taga offentligt understöd, så 52 procent i Berlins proletärstadsdel Wedding och 25 procent av Münchens — läkare! Av

Berlins 12,000 studenter måste 8,000 uppehålla livet medelst tidningsförsäljning, skoputsning, snöskottning och dyligt. På en dag begingo tre Berlinläkare självmord av penningbekymmer. Överhuvud tilltaga självmorden i uppskakande grad, likaså alla andra svältens följdforeteelser såsom tuberkulos, prostitution, brott (särskilt egendomsbrott) m. m. Födelseernas antal har sjunkit från 27 per tusen 1913 till 13 år 1923 — »lyckligtvis» skriver den bekanta fru Mathilde Wurm. Det är sant, att alla dessa ohyggliga fakta även måste skrivas på de tyska kapitalisternas konto, men den politik, som föres av ententen, det vill realiter säga: av Nationernas Förbund, kan ej fränkännas sin dryga part av ansvaret.

Dessa skildringar skulle kunna mångfaldigas. Endast ett exempel till må anföras, innan jag går vidare i min tankegång. Det är i en artikel, vilken cirkulerat genom den svenska *högerpressen*, vi läsa följande:

»Mest beklämmande ter sig eländet bland befolkningen i arbetarekvarteren. Om man bara strövar igenom några gator i Berlins nordliga och östliga kvarter, ser man nog för att få en outplånlig bild av den skriande nöden. Redan husen, vilka sedan början av kriget icke undergått någon reparation, erbjuda i sitt smutsiga tillstånd en tröstlös anblick. Kvinnorna stå i grupper tillsammans på gatorna och underhålla sig med tal om de svindlande priserna på alla förnödenheterna. Endast det som är absolut nödvändigt, kan köpas, stumma betrakta de butikernas skyltfönster, där så många saker som de skulle behöva, finnas! Men sådana inköp måste uppskjutas på obestämd tid». O. s. v. i det oändliga.

Ytterst bottnar detta Europas himmelskriande elände i den kapitalistiska samhällsanarkiens eget väsende. Men likväl — bland alla yttre symptom på denna anarki, bland alla dess för tillfället verkande, dagsaktuella orsaker till eländet faller ingen oss så skarpt i ögonen som den politik, vilken Nationernas Förbund närmast företräder. Det vilar på grundvalen av Versaillesfreden, vilken ju ingår som väsentlig beståndsdel i själva förbundspakten. Det är de i denna våldsfred triumferande segernationerna, som bildat Nationernas Förbund, som utgöra huvudbeståndsdelarna däri, som genom detta förbund antingen positivt begått eller ock — ofta i strid mot de formella förbundsstadgarne — blundat för de mest uppenbara rättskränkingar. Med fullt fog betecknar Svenska Dagbladet årsminnet av den våldsfred, varur Nationernas Förbund sprang fram som »ett ohyggligt fyraårsminne». Och det är förbundet, som ytterst drabbas av den mycket riktiga anmärkningen: »Fyra långa år av utsägliga lidanden har världen suckat under denna freds bestämmelser». Men ej nog därmed: suckat — märk det väl — under de krigsrustningar och det evigt överhängande krigshot, som utgör detta förbunds signatur i lika hög grad som hundra år tidigare dess naturliga stamfaders, »den heliga alliansens».

Nationernas Förbund har redan från början ålagt sina medlemmar rustningsförpliktelsen. Det är ju detta som alltid stämt den svenska högern — trots dess nationalistiska betänkligheter — så relativt vänligt mot förbundet.

När förre excellensen Hederstierna för en tid sedan höll sitt beryktade tal med dess varma maning till rustningsförbund med de vitas Finland, så byggde han just på de förpliktelser, vilka — och däri hade han rätt — kunna för Sveriges del utläsas ur dess medlemskap i förbundet. »Utrikesministern», skriver Stockholms Dagblad i sitt försvar för sagda tal den 31 oktober 1923, »håller nämligen före, att Finland, i händelse av anfall österifrån, såsom medlem av Nationernas Förbund närmast bör kunna påräkna svenskt bistånd *såsom ett resultat av Folkförbundets eget ingripande i händelserna*, (kursiverat i artikeln). Annorlunda uttryckt: han anser att Nationernas Förbund i första rummet söker förmå Sverige att lämna hjälp. — — Resonemanget överensstämmer helt och hållet med Nationernas Förbunds anda och syften». Emellertid heter det också karaktäristiskt nog i ett annat sammanhang i samma ledande artikel: »Nationernas Förbund har (nämligen som fredsvärnare) visat sig mera maktlöst, än även måttfulla optimister tidigare föreställt sig; dualismen mellan stora och små stater har framträtt starkare. Å andra sidan har spänningen och oron tilltagit».

Det har sitt intresse att jämföra uttalanden sådana som ovanstående med vad som sades vid det tillfälle, då svenska riksdagen beslöt Sveriges inträde i förbundet. Nuvarande excellensen Trygger yttrade då — helt visst under djup känsla av ansvar — dels att han visserligen ansåg oss nödda och tvungna att inträda i förbundet, men dels även, att han icke hyste några som helst illusioner om förbundet. Härpå svarade herr Gustav Möller bland annat, att han skulle känna sig ganska ängslig, ifall Nationernas Förbund hade fullkomlighetens prägel, vilken det nu ej bar. Sannerligen, herr Möller bör alltjämt kunna vara lugn. Den prägeln får aldrig Nationernas Förbund. Så mycket ha vi nu sett av dess verksamhet.

Denna känsla trycker med beklämmande tyngd alla ansvarsmedvetna andar i tiden. Vi minnas alla de uttalanden, som gjordes av sydafrikanske premiärministern Smuts. Han yttrade bland annat: »Vi ha nu hunnit fyra år framåt i tiden efter Versaillesfreden, men ännu ha vi icke fått fred. Kriget har endast förts över på det ekonomiska området. Vi nalkas alla ett säkert och oundvikligt nederlag i detta senaste krig. — — — Ingen skadeståndsbetalning är möjlig, så länge Ruhrockupationen fortgår. Den hotande splittringen av Tyskland är delvis en följd av Frankrikes förskräckliga (dreadful) politik. Frankrike bär ett tungt ansvar inför historien. Folket äro allvarligt uppskrämda över Frankrikes rustningar till lands och i luften. Franska regeringen har lånat smärre stater stora summor för att stilla deras vargaptit på rustningar. Det är fara värt, att en alltför tillmötesgående politik i fråga om de interallierade skulderna kunde sätta Frankrike i tillfälle att lämna subsidier till militarismen på kontinenten. Om detta fortfar, måste Storbritannien åter rusta sig till sitt eget självförsvar».

Dessa farhågor äro ingalunda överdrivna. Åt Polen har Frankrike ny-

ligen lånat 15 miljoner pund till rustningsändamål, åt Rumänien 6 miljoner pund. Sådant är tillståndet inom Nationernas Förbund. De utomstående staterna tvingas med eller mot sin vilja att följa med på den sålunda inslagna stråten. I Amerika har under senaste sommaren krigs- och marinministrarna i U. S. A. gemensamt utarbetat ett förslag angående förstärkandet av befästningarna vid Panamakanalen, vilket förslag förelagts kongressen. Det avser uppställandet av en rad moderna kanoner av 40 centimeters kaliber samt ökandet av luftstridskrafterna inom kanalzonen. Ett led i samma utveckling är segermakternas stärkande av dem av de besegrade staterna, vilka äro villiga att direkt eller indirekt deltaga i Nationernas Förbunds politik. Medan Tyskland pressas med skadeståndet utöver alla tänkbara gränser, har under året det bulgariska skadeståndet nedskrivits till en obetydlighet. Denna detalj i den förda politiken är mycket betydelsefull. N:r 2807 av den bulgariska tidningen *L'echo de Bulgarie*, år 1923 skriver: »Bulgarien kan, befriat från den mara, som sedan många år demoraliserat landet, från och med i dag med förtröstan motse framtiden! Under den kommande kristiden äro de bördor, som pålagts det bulgariska folket, *betydligt minskade*». Samtidigt säger ministern Stambulinski i ett tal: »Det nya avtalet betyder Bulgariens återställelse och *dess närmande till ententemakterna*». Man förstår detta, när man läser att till skadeståndskommissionens förfogande ställts endast de 5—6 procent av statsinkomsterna, vilka bestå av tullinkomsterna. Medan i freden i Neuilly stipulerades ett skadestånd av 2¹/₂ miljarder guldfrances, slipper nu Bulgarien undan med högst en tjugondel därav! Där ser vi dubbelheten i segermakternas skadestånds-»moral». Men vi förstå också avsikterna, som dölja sig där bakom. Resultatet visade sig, då Bulgarien vid Lausanne-konferensen något senare i fjol helt slöt upp vid sina välgörarens sida!

Den avgående amerikanske ministern i Stockholm Ira Nelson Morris har (i hans bok om sin verksamhet 1914—23) under det gångna året framlagt klara reflexioner över Sveriges förhållande till tidsläget. Hans lärariska anteckningar visa, huru den svenska neutralitetsviljan småningom uppmjukats icke minst genom dem, som ständigt förde ordet neutralitet på tungan; huru vår traditionella neutralitetspolitik principiellt uppgivits i och med Sveriges deltagande i Nationernas Förbund. Med massor av detaljer bevisar han den så inaugurerade politikens »drastiska åtgärder», såsom han uttrycker sig. Nationernas Förbund som fredsgarant är maktlöst enligt hans mening, innebär ingen trygghet, endast faror. Alltjämt hopas farorna för en ny katastrof, som när som helst kan bryta lös. Det kan tilläggas, att själva »*Le Temps*» i Paris i oktober 1923 öppet hotar, att om ej Frankrikes skadeståndspolitik mot Tyskland järnhårt genomföres, »löper Nationernas Förbund fara att brytas sönder». Är inför sådana vittnesbörd tiden ännu ej inne för Sverige att undandraga sig vådan av en samhörighet, som hotar med sådana faror, sådant ansvar?!

Läs vidare holländske utrikesministerns rapport den 14 december 1923 rörande Nationernas Förbunds vacklande opportunistiska hållning i Korfu-frågan, vilken jag i det följande skall närmare ingå på. Hans slutsats är den, att garantipakterna, i den form de framlagts för fjärde folkförbunds-församlingen, absolut stå i strid mot folkförbundspakten på grund av den dominerande ställning, de särskilda garantipakterna intaga i församlingens förslag. »Folkförbundet syftar till att organisera länderna på folkrättslig basis, medan de speciella garantipakterna endast skulle resultera i en makt-gruppering i samma stil som den gamla jämnviktspolitikens och i motsats till den tanke, som var grunden till Nationernas Förbund». Blott 15 av de nära 50 Genève-delegationerna röstade för den föreslagna garantipakten. Bland dessa 15 befunno sig icke de Skandinaviska länderna och Holland, ej heller sådana stora makter som Japan och Italien.

Bemärk även professor Einsteins i Friedenswarte offentliggjorda motive-ring för hans utträde ur Nationernas Förbunds kommission för intellektuellt samarbete. Han framhåller, att förbundet hittills icke uppträtt mot någon om än aldrig så brutal handling av de härskande stormakterna. Einstein anser att förbundet icke blott icke förverkligat sitt höga ideal, utan snarare misskrediterat det. Sedan han lyckönskat folkförbundscommissionen till att ha fått en så förträfflig man som professor Lorentz i Haarlem till hans efterträdare, uttalar han förhoppningen, att Nationernas Förbund i fram-tiden skall kunna få honom att ändra omdöme! Men tror någon att det skall ske?

Det saknas ej heller *svenska* uttalanden, som visa en alldeles likartad tankegång djupt inne i läger, som eljes äro mig och mina partivänner full-ständigt motsatta. Jag kan ej neka mig nöjet ännu en gång citera excel-lensen Trygger:

»Garantiavtalet äventyrar självt freden (det gällde den gången Tyskland) genom den pariasställning, i vilken de besegrade staterna alltjämt kvarhållas. Komma även de neutrala att ställa sig som skyddsvakt kring segrarne, men måste vägra motsvarande skydd åt de besegrade, därför att dessa i vissa fall ej få skyddas eller äro oförmögna att å sin sida giva en effektiv motgaranti, och sker detta under Nationernas Förbunds medverkan, har denna institution uppenbarligen förvandlats till ett redskap för genomförande av de avslutade fredstraktaterna och måste följaktligen avstå från anspråket att vara mänsk-lighetens och den verkliga fredens tjänare.» (Enligt N. D. A. den 5 sept. 1923). Man torde väl ge mig rätt i, att hr Tryggers allra värsta farhågor i det avseendet numera äro besannade.

Samma dag sagda citat reproducerades, uttalar Sv. D. farhågan för, att Genèvekonferensens delegater »offra realpolitiska mål för aktioner, som in-spireras av rent realpolitiska syften, men till vilkas befrämjande utnyttjas nitälskan om icke realpolitiska mål». Stockholmstidningen går ännu längre och finner, att trots alla granna fraser moralen icke har någon reell bety-

delse för Nationernas Förbund. Det vore likgiltigt, om Nationernas Förbund eller ambassadörkonferensen avgjorde Korfufrågan. I bäggedera fallen blir det den brutala maktens, ej rättens, argument, som avgör frågan. Tjänar det under sådana förhållanden någonting till, att småstaterna stanna kvar i Nationernas Förbund? Tidningen för sin del svarar jakande: »Måhända skulle deras representanter göra större nytta genom att stanna kvar och inom förbundet vid alla tillfällen klart och skarpt framhålla motsättningen mellan förbundets idé och stormaktspolitiken.» Vilken underbara logiska saltomortal blott kan förklaras genom den ännu underbarare liberala utopismen. Jag nödgas instämma med kritiken från ett sådant motståndareorgan till mig som N. D. A.: »Deras uppgifter skulle alltså vara att stanna kvar såsom moralpredikanter eller levande förebåelser mot de storas rövarliv.» St. T. replikerar: »Naturligtvis kommer förr eller senare den tidpunkt, då man måste göra klart för sig, om förbundet över huvud kan komma att motsvara sitt ändamål.

Är det f. ö. någon, som på allvar vill göra gällande, att det var *rättssynpunkterna*, som fingo göra sig gällande vid avgörandet av *Ålandsfrågan*? Knappast! Det var i stället politiska lämplighetssynpunkter. Man visste, att finnarna vore ett påstridigt släkte. Dessutom hade de slagit ned den finska arbetarklassen, något som säkert räknades dem till godo hos många av dem, vilka deltog i avgörandet. Å andra sidan visste man att svenskarne på förhand förklarat sig skola godtaga det beslut, som komme att fattas. Alltså var det bekvämast och lämpligast att ge finnarna rätt. På vilken sida *den verkliga rätten* låg, det blev sedan en andrahandsfråga.

Ingalunda mindre komprometterande för förbundets prestige är den s. k. Vilnafrågan. Förbundsrådet hade avgjort tvisten mellan Litauen och Polen så, att Vilna skulle tillfalla Litauen. Polen vägrade emellertid att finna sig i detta utslag och besatte utan vidare Vilna. Det hette visserligen då, att besättandet var general Zeligovskys egenmäktiga affär, som icke den polska regeringen hade något ansvar för, men numera är det offentligt känt, att åtgärden vidtogs på den polske presidentens yrkande. I början tänkte förbundet söka hävda sin överhöghet, och man dirigerade trupper från en hel del stater även — från Sverige — som skulle fördriva polackerna, men när det kom till kritan torkade det hela in. Polackerna residera fortfarande i Vilna trots förbundets utslag och utan att detta synes göra min av att skaffa respekt för sin ståndpunkt.

Under den senast gångna sommaren har en motsvarande aktion igångsatts mot den fria staten Danzig, en aktion, om vilken det i hög grad ligger inom möjlighetens gränser, att den kan bliva snart nog en ny eldhärd i Europa. Ministerkonseljen har förklarat d. 14 sistlidne maj, att »Polen var tvunget använda alla till förfogande stående medel att säkerställa sina suveräna rättigheter.» Militära dispositioner ha vidtagits, och den nyssnämnde gene-

ral Zeligovsky har utnämnts till kärkommendant vid »Polska havet». Ja, han lär vid ett inkognito företaget besök i Danzig ha inspekterat hamnanläggningarna och höjderna kring staden, där tidigare fästningsanläggningar funnos. Denna episod bör ses mot bakgrunden av Polens för ett par år sedan gjorda fruktlösa försök att få till stånd en örlogshamn vid sin egen östersjökust.

Vi kunna härtill lägga påpekandet i all korthet av Nationernas Förbunds tolererande av sådana våldsbragder som general Hallers ockupation av Ost-Galizien, d'Aannunzios tåg till Fiume och Korfantys infall i övre Schlesien.

Men det allra värsta — »i själva verket torpeden under arken» (såsom N. D. A. uttrycker saken d. 5 sept. 1923) — är Ruhrockupationen. Det är intet överord, när man betecknar den franska militärens infall i det vapenlösa och fredsbegärande Rhenlandet som ett nidingsdåd, vilket kan jämföras med tyskarnes infall 1914 i Belgien. Vid anfallet på Kruppverken i Essen d. 1 april 1923 massakrerade fransmännens vilda negertrupper tyska arbetare i massor och mördade 13 av dem. Dessa befunnos skjutna i ryggen. Skjutningen på de värnlösa och flyende skedde utan någon föregående varning. Ehuru indignationen ej blott i U. S. A. utan även i de övriga ententestaterna, speciellt England, var ytterligt stor, rörde Nationernas Förbund ej ett finger. Ja, marskalk Foch uttalade i »Revue de France» samma mening, som vi nyss sågo tolkad av Monsieur Poincaré: »Fredsfördraget har icke löst frågan om Frankrikes militära säkerhet, och den ekonomiska kris, som i Frankrike uppstått till följd av Ruhrområdets ockupation, får under inga omständigheter leda till, att det kanske sista tillfället att reglera detta problem till Frankrikes förmån tillspillo gives. Frankrike kan icke nöja sig med Tysklands avväpning, vare sig den är ärligt genomförd eller icke. För Frankrike och Belgien finnes endast en enda garanti, och detta är Rhenövergångarnes varaktiga besittning.» Det är ytterst betecknande, att alldeles samtidigt härmed vidtager Frankrikes köpta vasallstat Polen hotande rörelser i övre Schlesien. Under tiden utvecklas hela det diplomatiska intrigspelet mellan England, Belgien och Frankrike i samband med Loucheurs underhandlingar i London — ett tomt kulisspel, som redan från början troligen aldrig åsyftade något resultat och endast var till för att gjuta olja på allmänna opinionens upprörda vågor. Hela politiken går allt mera klart och tydligt ut på Tysklands ytterligare sönderslitande genom det konstgjorda frambringandet av en »Rhenländsk republik». Därför avvisas också genast helt bryskt Tysklands mycket moderata förslag till krisens avveckling genom moratorium, utrymning av de besatta områdena samt fixerandet av en definitiv, rimlig skadeståndssumma. Tysklands anbud på betalning av 30 miljarder guldmärk avvisas hånfullt såsom »alldeles oantagligt.» Man meddelar nu, att ej ens med 50 miljarder skulle man låta sig nöja.

Under tiden göra de förödande följderna av denna politik sig snart känn-

bara. Naturligtvis först på det ekonomiska området. Ingen nationalekonomiskt kunnig människa förundrar sig över, att detta underbara slags »återuppbyggnadsarbete» går ut just över den franska industrien själv. Redan en månad efter besättandet av Ruhr förklarar ordföranden i Comité de Forges, de Wendel, i Metz. Handelskammare inför ett ingenjörsmöte, att den lothringiska industriens produktionsförmåga för närvarande vore starkt inskränkt genom *Ruhrkonflikten*. 75 procent av de masugnar, vilka 1922 varit i drift, vore nedlagda, och endast 20—25 procent av de sagda år förbrukade järnmalmsmängderna kunde nu utnyttjas. Industrien måste dessutom göra stora penningoffer för arbetslöshetsunderstöd. De Wendel betecknade det påstående, såsom felaktigt, att de franska storindustrimännen vore upphovsmän till Ruhrockupationen för att därmed utestänga den tyska konkurrensen. Man hade tvärtom varken frågat eller underrättat dem före ockupationen.

I Ruhr växer eländet över alla gränser. Arbetarnes framprovocerade förtvivlan och upplopp nedslås i blod. För att även om möjligt provocera tyska regeringen till motsvarande steg drager man sig ej ens för att genom krigsrättsdomarne i Werden göra en del storfinansiärer av baron Krupp von Bohlen's typ till ett slags nationalmartyrer — något som också mycket riktigt upprör all världens kapitalistpräss oändligt mycket mer än all den gränslösa proletära nöden och nedslaktandet av de många absolut oskyldiga arbetarne. Det är nu, tyskarna som sin sista förtvivlade nödfallsutväg anlita det passiva motståndets taktik. Hela vanvettet i den av Nationernas Förbund tolererade våldspolitikens börjar bli klart för alla. Till och med en man sådan som Keynes nödgas i Londonpressen i maj 1923 konstatera: »Den skada, som vållats Europa av den stora reparationslegenden, är obereknelig. Då vi blicka tillbaka, kunna vi se, att den världspolitik, som följts från 1919 till 1922, visserligen undan för undan reducerat legendens dimensioner, men dock aldrig övergivit den för den enkla sanningen, och att detta aldrig medfört något gott — — —. Men det finns också andra legender, framsprungna ur känslor, som voro naturliga under kriget, såsom den om alla våra allierades fullkomligt dygdiga avsikter och om alla våra fienders fullkomligt depraverade karaktärer — — —. De andra ländernas *likgiltighet* inför frågan, huruvida den fransk-belgiska invasionen i Ruhr är ett riktigt och lagligt företag, synes mera skadlig för objektiv avvärning och skiljedom än själva invasionens faktum». Men »objektiv avvärning och skiljedom», detta var ju just Nationernas Förbunds föregivna syftemål. Hårdare kan alltså ej kritiken över detta uttalas, än vad här från mycket bemärkt borgerligt engelskt håll sker. Undra på, att lord Robert Cecil måste i Underhuset rapportera från sin agitationsresa för Nationernas Förbund i Amerika, att han funnit Ruhrockupationen vara ett avgörande hinder, då det gällde att övertyga amerikanarna om ärligheten i Europas (läs: förbundets) fredsvilja.

Den franska ockupationen fortsattes emellertid med besättande av stora delar av östra Rhenstranden, bland annat delar av Badens huvudstad Karlsruhe. Förintelsen av Rhenlandets industri och kommunikationer fortgår. Franska regeringen avvisar alla tyska regeringens förslag obesedda. Inför Frankrikes militära maktutveckling vaknar den gamla antagonismen mellan detta land och England, och under sommaren börja de kapprusta under ömsesidiga utökningar av luftflottiljerna. I direkt strid mot Nationernas Förbunds beslut behandlas Saarområdet numera som en fransk slavkoloni, där varje spår av medborgarrätt utplånas. Jag påminner vår svenska höger om Nya Dagligt Allehandas varnande pekfinger den 1 juli: »Folkförbundet skulle få plikta med den lilla resten av sitt moraliska anseende, om Saarområdet verkligen skulle förbliva en afrikansk koloni mitt i Europa». Jag påminner vår socialdemokrati om herr Brantings oupphörliga platoniska maningar till »folk rätt» och »demokrati» inom förbundsrådet. *Tror* någondera parten numera ärligt på ringaste möjlighet att realisera dessa vackra tankar? Finns det någon av dem, som ej vet, att förbundsrådets beslut att undersöka förhållandena i Saar från början till slut var en ohöjld parodi både på vilja, rättsmedvetande och makt hos förbundet?

Rätt så klart har förresten medvetandet härom utformats i chefernas för svenska marinförvaltningen och marininstaben i augusti avgivna yttrande rörande försvarsrevisionen: »Den plan för en allmän rustningsbegränsning, som enligt förbundsakten skulle utarbetas genom försorg av förbundsrådet, står alltjämt långt ifrån sitt förverkligande. — — — För närvarande synes förbundet icke vara en freden med säkerhet garanterande institution. Det tillkom på en tid, då de nationella motsättningarna stodo som skarpast, och dess stadgar äro invävda i en fredstraktat, som av de segrande makterna dikterades för avväpnade motståndare. Förbundsakten kan sålunda icke inom sig bära den idé om samförstånd, som borde vara utgångspunkten för ett förbund av den art, varom här är fråga. Redan vid Sveriges inträde i förbundet påtalades den oklarhet och i vissa fall otydlighet, varav förbundsakten led, och den olägenhet som följde av, att vissa makter stode utanför förbundet. Dessa tvister kvarstå. — — — Den enda fråga av vikt, som berörde vårt land, löstes emot svensk uppfattning om rätt, och i det stora hela har förbundet icke övat något väsentligare inflytande på de stora internationella problemen. Det står till synes främmande för de förhållanden, som framskapats, och för de handlingar, som alltjämt förvärta världens finansiella nödläge». Naturligtvis står jag fullkomligt främmande för utlåtandets slutsats: ökade svenska rustningar. Men dess skarpa kritik är lika sann som berättigad särskilt inför Saar- och Ruhrfrågans behandling.

Samma beska kritik går igen i Göteborgs Handels Tidning den 4 augusti: »Där står nu Frankrike i Ruhr. Det har stuckit in en grov järnstör i en ytterst sinnrik och invecklad mekanism och står nu och gapar av förvåning över, att den icke längre fungerar. Det är de elaka tyskarna, som sabotera

dess arbete. Bara den tyska regeringen befallde det passiva motståndets upphörande, så skulle maskinen börja snurra. Att några tro, att järnstören gör förtret, beror bara på, att de fallit offer för den illistiga tyska propagandan. Att alla länders näringsliv, icke minst vårt eget, får deltaga i de förluster, som vållas av detta underliga sätt att sköta industrien, anses icke giva dem någon rätt att yttra sig i frågan. — Vi andra folk ha ingen tillfredsställelse av att iakttaga, huru Frankrike förstör även sina egna finanser. Svårigheterna skola växa för oss alla genom det finansiella trassel, som Frankrike invecklar sig i. Dess inhemska skulder belöpa sig nu till inemot 300 miljarder francs och dess utländska till omkring 105 miljarder, då man efter gällande kurs omräknar de officiella 35 miljarderna. Dessa skulder ökas årligen och månatligen, medan den franska järnindustrien står stilla av brist på koks».

Nåväl, tills vidare segrade det råa våldet, medan Nationernas Förbund bara satt alldeles stilla och lät det ske — naturligt nog då förbundets politik numera är identisk med Frankrikes. Tyskland, prässat utöver all rimlig förmåga av det rådande vanvettet, måste giva vika, och den 11 september telegraferades den not från tyska riksregeringen till Paris och Brüssel, varigenom det passiva motståndet i Ruhr förklarades upphävt. Frankrike hade fullständigt segrat och kunde därutöver tillåta sig allt gentemot den tillintetgjorda gäldenären. Ja, mer än så, när i Folkförbundets andra kommission den 8 september föreslogs några ytterst platoniska fraser i skadeståndsfrågan, förklarade Frankrike, att »om en offentlig diskussion i denna fråga skulle komma till stånd, komme den franska delegationen icke att vägra att deltaga i densamma (tänk så nådigt), men den skulle *i förväg göra de uttryckligaste förbehåll beträffande rådets eller församlingens kompetens*». Man får ej undra på, att Sydafrikas ombud i förbundsrådet, professor Murray, om skadeståndsfrågans behandling begagnar så starka ord, som att »förbundet under fyra långa år icke kunnat lösa detta problem, och under den tid har världen, som styres av förbundsrådet, blivit utarmad och förlorat allt hopp.» — — — Detta enda icke lösta problemet drager Europa i förtvivlan och ruin. Därmed har en situation uppstått, som förmått England och Frankrike att öka sina stridskrafter. Krigsfaran i framtiden är förvisso allvarsam, och det gives intet säkrare medel att utbreda fruktan för krig, än när en makt plötsligt besätter en annan makts område med sina trupper. Jag vill ej bruka sensationella ord och ej tala om den europeiska civilisationens ruin, men det är ett absolut säkert faktum, att det mänskliga livets nivå för många generationer högeligen försämrats genom att skadeståndsfrågan icke lösts.

Det svenska ombudet, frih. Marcks von Wurtemberg, inlindade visserligen sitt instämmande häri i en del allmänt hoppfulla fraser, men fastslog dock, att »sanningen är, att vårt förbund alltjämt är ganska svagt. — Den oro och den osäkerhet, som för närvarande råda i Europa, trots att freden, som

det vill synas, är återställd på papperet, ha lett till den naturliga följden, att Nationernas Förbund icke har kunnat uppnå den styrka, som vännerna av en ny internationell ordning hade rätt att hoppas vid tiden för dess tillkomst. Det är under denna svaghetsperiod, som Nationernas Förbund har måst genomgå den kris, vilken satt till och med dess existens på prov». Huru friherre Marcks efter detta konstaterande av fakta kan ytterligare uttala hoppet om liv för detta dödfödda foster, är sannerligen för vanligt sunt förnuft obegripligt. Då är fru Mia Leche i Göteborgs Handels Tidning bra mycket oförbehållsamare: »Blir det så, att förbundet skulle köpa Frankrikes bevågenhet genom fullständig överksamhet i skadestandsfrågan (något som ju skedde), så får man väl antaga, att ögonen öppnas på alla dem, som ej önska Nationernas Förbunds fortbestånd *till varje pris*, utan endast i den mån det visar sig vara ett organ för internationell rättvisa».

Men innan Ruhraffären hunnit föras fram till den tillfälliga slutpunkt, den för ögonblicket nått, hade en ny, fullt ut lika sensationell politisk »affär» låtit Nationernas Förbund i om möjligt än högre grad än beträffande tyska skadestandsfrågan själv avslöja sin inneboende impotens såsom rätts- och fredsgaranti och sin fullständiga identitet med de för tillfället härskande våldsmakternas materiella intressen. Låt oss nu även ett ögonblick stanna inför *Korfufrågans behandling* och Nationernas Förbunds fiasko därvid:

Den 29 augusti innehöll hela den svenska prässen några på tämligen obemärkt plats och med liten stil undanskjutna telegram om, att fyra italienska officerare, medlemmar av gränskommissionen vid italiensk-albaniska gränsen, mördats, en i dessa vilda trakter ej ovanlig eventualitet. Troligen hade såsom senare med ganska stort fog gjorts gällande, dådet begåtts av någon av de därstädes ständigt härjande *albanska* banditligorna. Ej spår av bevis fanns, att gärningsmännen varit greker, än mindre att bakom dem stode grekiska regeringen. Det hela betraktades som en relativ, under morgondagen glömd bagatell. Nästa dag är annan låt i skällan. Världen allarmeras av det sensationella meddelandet, att Mussolini ögonblickligen begagnat tillfället att göra mordet till förevändning för ett överfall på Grekland och i en våldsam not till detta lands regering *pålagt denna såväl det juridiska som det moraliska ansvaret för mordet*. Genom ett ultimatum, skarpare än Österrikes till Serbien i juli 1914, fordrar Mussolini i 7 punkter de mest kännbara och kränkande gottgörelser av grekiska regeringen. Vid sidan av en del löjligt teatraliska, men för Grekland ytterligt förödmjukande ceremonier (salutskott för italiensk flagga m. m., m. m.) kräves *inom fem dagar* dels upprättandet av en italiensk extra judiciell domstol i Grekland, dels betalning av 50 miljoner lire i skadestånd. Ytterligare nästa dag, den 31 augusti, talar hela prässen — denna gång under feta rubriker på första sidorna — icke om annat än att Italien redan är klart att med vapenmakt överfalla Grekland, vilket land avvisat Mussolinis ultimatum. *Samma dag* sker det brutala våldsdådet. Korfu bombarderas av italienska flottan, varvid särskilt

det hjältedådet utföres, att en skola, upplåten åt utländska flyktningbarn, förintas med alla sina skyddslingar, varjämte blodbad anställes i den vapenlösa staden. Staden och ön besättes av italienska trupper.

Man tycker: *nu om någonsin* är stunden inne för Nationernas Förbund att ögonblickligen ingripa och visa, vad det går för. Här föreligga öppen- dagligt alla de i förbundspakten uttalade förutsättningarna för ett sådant snabbt ingripande, vilket man i Vlnakonflikten verkligen först gjorde de praktiska ansatserna till (låt vara att de sedan aldrig fullföljdes). Men nej: förbundsrådet sammanträder visserligen och besluter — *uppskov* under tre dagar »under uttalande av förhoppningen, att icke de båda intresserade staterna till dess komma att begå några handlingar, som kunna tillspetsa situationen». *Sedan* Italien tillspetsat situationen redan till det yttersta och då Grekland är urståndsatt att göra någonting alls. Vilken ynkelig fars! Förbundsstadgarnas artikel 16, enligt vilken Italien gjort sig förfallet till bojkott och straff, nämnes ej ens under debatten i rådet, under vilken italienska ombudet Salandra öppet föreslår, att rådet skall konstatera sin inkompetens och hänskjuta saken till den s. k. »ambassadörskonferensen», en av ententemakterna vid våldsfredernas genomförande inrättad institution av deras egna handgångna män. Endast lord Cecil, med vilken herr Branting och de övriga skandinaviska ombuden förena sig, gör invändningar. De sistnämnda hota till och med ett ögonblick att lämna rådskonferensen, om rådet ej upp- tager frågan till behandling — för att sedan ändå lugnt stanna kvar och svälja förödmjukelsen.

Det är nu, som Grekland inser Nationernas Förbunds fullständiga värde- löshet som rättsvärnare och fredsgarant. Det böjer sig för våldet och er- bjuder sig den 4 september att — ehuru det förklarar sig oskyldigt till mordet i Janina, — på grund av sin värnlöshet deponera de krävda 50 miljoner lire i en schweizisk bank. Hela tiden fortsätter förbundsrådes sitt maktpåliggande arbete att — oupphörligt besluta nya uppskov. Italien svarar på Greklands och förbundsrådets undfallenhet genom att den 6 septem- ber *besätta en rad nya öar* — »för att skydda Korfu». Enda synbara — eller rättare hörbara — resultat är, att hr Brantings milda och moraliska värtalighet åter höres i Génève. Den svenska socialdemokratiens ledare har verkligen talat så många och vackra och sanna rättfärdighetens ord om denna sak, att det kunde synas vara på tiden för hans parti att nu äntligen taga de oundgängliga logiska konsekvenserna i levande handling av de många ordens oemotsägliga premisser.

Nu ingriper ambassadörskonferensen själv den 7 september på eget initia- och instämmer i Italiens ultimatum till Grekland med några små ändringar, bland vilka den viktigaste synes vara, att Grekland skall med 21 skott var- dera salutera även för de engelska och franska flaggorna. Härmed förklara sig Italien och Frankrike mycket belåtna, förbundsrådet drager en lättna- dens suck, och lord Rothermore kan i sina engelska tidningar spydigt nog

konstatera: »Bara en dag efter att lord Robert Cecil i Genève hotat med att sända en brittisk eskader till grekiska farvatten, förklarade brittiske representanten i Paris, att eskadern i stället sändes för att bevista de grekiska hedersbetygelserna åt den italienska sjöstyrkan i Pireus.»

Affärens upplösning är känd. Grekland faller undan på alla punkter av ambassadörskonferensens ultimatum och fullgör dem. Sedan Nationernas Förbund satt pricken över i:et, då det gällde att bevisa sin absoluta inkompetens, genom att till och med neka att upptaga Korfus utrymmande till diskussion, avfattar det den 28 september en förklaring, att — förbundspaktens artiklar 15 och 16 ännu äga bestånd. Världens sista »folkrättsliga» illusioner ha skingrats för alla utom för några lika välvilliga och renhjärtade som verklighetsfrämmande utopister. Och vi kunna låta ridån gå ned över den blodiga farsen med danska »Politikens» resignerade slutreplik: »Vi göra oss icke längre många illusioner om Genèveförsamlingens förmåga att hindra mellanfolkliga konflikter.»

Men det praktiska resultatet här blev precis detsamma som det av Vilna-frågans fiasko: Den obesträffade har fått blodad tand. Innan ännu Korfufarsens ridåfall inträffat, är Fiumes officiella ockupation en lika levande verklighet, inför vilken Nationernas Förbund står lika handfallet som inför alla sina många föregående fiaskon. Dess konto är klart: Debetsidan är fullskriven med Europas materiella och kulturella ruin. På kreditsidan läsas blott två poster. Den ena är en resolution mot omoraliska böcker. Den andra — och den är verkligen högst betydelsefull — är det ofrivilliga avslöjandet inför all världen av förbundets eget och därmed hela den privatkapitalistiska samhällsanarkiens hopplösa brådstörtande mot undergångens brant.

Trots allt vad som här anförts och vad som ytterligare skulle kunna anföras, skall man säkerligen invända: Det må vara sant, att Nationernas Förbund har blivit en fruktansvärd desillusion, men ett utträde är dock endast en handling av negativ natur och man skapar naturligtvis därmed icke något bättre att sätta i stället.

Härpå är då att svara: För det första är ett utträde ur här ifrågavarande institution det enda sätt, på vilket det svenska folket för sin del kan befria sig från *medansvarighet* i den olycksdigra politik, för vilken denna institution fått och allt fortfarande får tjäna som instrument, och redan detta är i och för sig tillräckligt motiv för ett utträde. Därtill kommer, för det andra, att man icke kan hoppas på något nytt i stället för det gamla, förrän man gjort klart för mänskligheten, att det gamla endast är en illusion, oförmöget att lösa de stora uppgifter, som nu skulle tillkomma en sammanslutning folken emellan och sålunda, i stället för att främja en förnuftig utveckling, står hindrande i vägen för densamma.

I en sådan situation blir det i och för sig negativa på samma gång ett steg i positiv riktning.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställas.

1) att riksdagen för sin del beslutar *Sveriges utträde ur Nationernas Förbund*, samt

2) att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer, att Kungl. Maj:t, med biträdande av detta riksdagens beslut, må anmäla Sveriges utträde ur Nationernas Förbund, samt i övrigt vidtaga de åtgärder, som kunna föranledas av detta besluts realiserande.

Stockholm den 20 januari 1924.

C. Winberg.